

כִּי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם, וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ, שַׁבַּת לַה'.
(ויקרא כה, ב)

• מה אתם יכולים להסיק מפסוק זה? נסו להציע כמה אפשרויות.

אין שביעית נוהגת אלא בארץ ישראל בלבד, שנאמר:
"כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם".
(רמב"ם, הלכות שמיעה ויובל, פרק ד, הלכה כג)

משמיעה למעשה

חפשו באינטרנט מפות של גבולות ארץ ישראל מתקופות שונות, ועמדו על ההבדלים ביניהן.
בחרו שלוש מפות מתקופות שונות - העתיקה אותן על שקפים באותו קנה מידה, כך שניתן יהיה להראות את השתנות הגבולות.
מצאו גבולות שונים סביבכם: מלאכותיים, גאוגרפיים, רגשיים - מדוע הוצבו? על ידי מי? האם ניתן להסירם? למה תוביל הסרתם?

- מה מסיק הרמב"ם?
- "וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ, שַׁבַּת לַה'" – האם אדמות חוץ לארץ אינן של ה'?
- כיצד יקבעו אילו אדמות הן בתוך הארץ ואילו אינן? על פי מה הייתם קובעים זאת?
- אילו עוד מצוות חלות רק בארץ ישראל?

שלוש ארצות לשביעית:

כל שהחזיקו עולי בבל, מארץ ישראל ועד כזיב (היא אכזיב, צפונית לעכו),
לא נאכל* ולא נעבד*.

כל שהחזיקו עולי מצרים, מכזיב ועד הנהר (הליטני) **ועד אמנה** (הר הלבנון),
נאכל אבל לא נעבד.

מן הנהר ומאמנה ולפנים (מערבה, לכיוון צור וצידון) -
נאכל ונעבד.

(משנה, מסכת שביעית, ו, א)

*לא נאכל - אסור לאכול מפירותיה, אלא בקדושת שביעית.
*לא נעבד - אסור לעבד את האדמה בשביעית.
(על פי פירוש המשניות של פרופסור הנוך אלבק)

- מה כוונת המשנה במילים: "שלוש ארצות לשביעית"?
- מה ההבדל בשמירת השמיעה בשלושתן? כיצד אתם מסבירים זאת?
- נסו למצוא במפת הארץ באיזו 'ארץ' אתם גרים?
- המשנה מתייחסת לתקופות שונות שבהם ישב עם ישראל בארצו: ימי יהושע ושיבת ציון בימי עזרא ונחמיה.
אילו עוד תקופות ניתן בימינו להוסיף למשנה זו?
- הוסיפו לדברי המשנה תוספת ובה התייחסות לאופן שמירת השביעית, על פי הגבולות בימינו. היכן העברתם את הגבול? מדוע?

התבוננו בתמונות המופיעות בברקוד.
עמדו על ההבדלים בין הגבולות השונים?
מה הצורך בגבול?
מדוע הוא חשוב? מדוע הוא מיותר?

בהקשר לגבולות הארץ בשנת השמיעה, נמצאה בתל רחוב שבעמק בית שאן כתובת הפסיפס הקדומה והגדולה ביותר שנמצאה בשפה העברית.
תוכלו להמשיך ולקרוא עליה.